Mnogi obrazi dialoga

Teresa Boi, učiteljica, pedagoginja, profesorica v Cagliariju, koordinatorica mednarodne mreže pedagogov EdU (Educazione Unità – Vzgoja za edinost).

Od 15. do 17. junija 2018 je v Škofji Loki potekal mednarodni pedagoški seminar, na katerem smo v logiki sodelovalnega raziskovanja in z vidika izkustvenega znanja poglobili temo dialoga na pedagoškem področju, ki je temeljni element vzgojne izkušnje v multietničnem, multikulturnem, medreligioznem in globalnem kontekstu.

Seminar, s katerim smo obeležili 15. obletnico ustanovitve *Vrtca Sončni žarek*, so v sodelovanju z vrtcem in Občino Škofja Loka pripravili: mednarodna komisija EdU (Educazione Unità – Vzgoja za edinost), raziskovalna skupina za področje antropologije in filozofije vzgoje iz Madrida in Univerzitetni inštitut Sophia (Loppiano, Italija). Na seminarju so sodelovali vzgojitelji in učitelji iz vrtcev v Srbiji, na Hrvaškem, v Makedoniji in Sloveniji, pa tudi profesorji in raziskovalci iz Španije in Italije, ki so želeli razmišljati o dialoški vzgoji s perspektive kulture skupnosti, ki ima svoje korenine v karizmi edinosti.

Komisija EdU se predstavi

Kot vemo, se vsaka refleksija, vsaka raziskava in vsaka dejavnost zgodi vedno znotraj nekega okvira pogosto že implicitnih prepričanj, ki so povezana s temeljnimi vprašanji. Zato je treba vzgojo zaradi njene kompleksnosti obravnavati z vso tenkočutnostjo, kar pa od vseh, ki se z njo ukvarjajo in jo proučujejo na različnih ravneh, zahteva, da poglobljeno in kritično razmišljajo o vrsti okvira in o paradigmi, ki ju je treba upoštevati kot izhodišče.

S tega vidika želi mreža strokovnjakov iz sveta vzgoje in izobraževanja, povezana v EdU, spodbujati refleksijo in raziskovalno delo, da bi začrtala linije vzgojne teorije, ki ima svoj vrednostni okvir v občestveni duhovnosti Chiare Lubich.

V tej duhovnosti se je leta 1943 v Trentu v Italiji rodilo gibanje fokolarov, ki sloni na dveh temeljnih točkah. To sta:

- edinost, ki je sad in izpolnitev nezainteresirane ljubezni, kot jo je učil Jezus iz Nazareta, vendar ne samo duhovne ljubezni, ampak tudi antropološke, vzgojne in družbene, saj izraža koncept edinosti, ki ni monolitna in popolnoma skladna, ampak spoštljiva do identitete in spodbujevalna do vsake legitimne različnosti;
- Jezusov krik na križu: »Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?« (Mk 15,34). To je mesto razodetja in razumevanja prej omenjene ljubezni. Tisti krik povzema vse 'krike' človeštva in daje luč, da razumevamo in dajemo izjemen pomen in pozornost bolečini, vsem bolečinam, neštetim oblikam težav in stisk, ki se nanašajo na nas in naše življenjske okoliščine, in sicer z upanjem, da je na dnu vsake teme en 'da', ena možnost, en življenjski odgovor, en izziv, ki ga je treba razumeti.

Že od svojega rojstva se je občestvena duhovnost pokazala kot nosilka ne samo duhovne, ampak tudi socialne in kulturne prenove. To potrjujejo številni častni doktorati iz različnih ved, ki so jih podelili Chiari Lubich.

Tudi rojstvo komisije EdU je povezano z enim od teh dogodkov, in sicer so 10. novembra leta 2000 na Katoliški univerzi v Washingtonu Chiari Lubich podelili častni doktorat iz pedagogike. Ob tej priložnosti je Chiara povedala, da lahko na gibanje in njegovo zgodovino gledamo kakor na velik vzgojni dogodek, saj so v njem prisotni vsi vzgojni dejavniki; v sebi ima očitno prisotnost neke vzgojne teorije, ki je temelj vzgojnega delovanja.

V tem smislu si EdU prizadeva:

- poudariti in poglobiti značilne elemente, novosti in pedagoške posledice, ki se sprožijo, ko živimo točke občestvene duhovnosti; poglobiti njene pozitivne vrednote in njeno sposobnost, da v središče svojih kulturnih, vzgojnih in socialnih interesov postavlja človeško osebo v njenem polnem dostojanstvu, v njeni eksistencialni celovitosti, v njeni odnosni sposobnosti in njeni odprtosti do transcendence;
- ovrednotiti osnovni pomen odnosne razsežnosti za vzgojo, ki temelji na Jezusovi zapovedi: »Ljubite se, kakor sem vas jaz ljubil,« in sicer z vidika evangeljskega ideala: »Da bi bili vsi eno« (Jn 17,21);
- spodbujati vedno boljše medsebojno poznavanje s tistimi, ki delujejo na vzgojnem področju, tako da se krepijo mreže

»V svojem poklicu pedagoga sem videl, kako je temeljnega pomena, da ima učitelj karizmo. Imamo mnoga tehnična sredstva, a manjka nam učiteljev, ki bodo vzgoji dali dušo in bodo tisti potencial, ki bo za prihodnost odpiral pot upanja. Najpomembnejša je vzgojiteljeva osebnost, njegov vzgojni polet, sposobnost, da zna ljubiti in voditi dialog z vsemi. Tak vzgojitelj vzpostavlja duh skupnosti, kjer mladi odraščajo z jasno zastavljeno identiteto.« (Michele De Beni)

Foto: Marjanca Rehberger

sodelovanja in soočanja, da bi temu implicitnemu pedagoškemu znanju, ki se uresničuje v vzgojnih izkušnjah, živetih iz duhovnosti, dali znanstveno ustrezno mesto in da bi poudarili značilne in inovativne elemente.

Vse to skušamo delati z raziskovalnim pristopom, ki ima svojo filozofijo v občestvu, v medsebojni (skupni) izmenjavi (iz lat. *communis – mettere in comune*, to je: dati v skupnost, op. p.: občestveno – da postane obče, splošno, od vseh). Ta izmenjava v občestvu, ki postane skupni projekt na svetovni ravni, je sestavljena iz življenja in misli, teorije in prakse, poslušanja in refleksije.

Zavedamo se, kako je v dinamiki stalnega učenja pomembno učiti se iz prakse in iz kritičnega premisleka o svojem vzgojnem delu in načinu delovanja. Ta proces se začne pri konkretni izkušnji, ki sproži opažanja in refleksije, oblikuje abstraktne in posplošene koncepte, da bodo lahko poskusno aplicirani v nove situacije.

V tem raziskovalnem projektu smo na svetovni ravni v tem letu za refleksijo izbrali temo pedagoški dialog. Ta tema odpira možnosti za sprejetost, poslušanje in vrednotenje različnih pedagoških kultur, predvsem pa nam omogoča, da z veliko pozornostjo sprejemamo izzive, ki jih pred vzgojo postavlja današnja multietnična, medkulturna in medverska resničnost.

Program seminarja

Seminar smo želeli preživeti na način, ki bi ga Chiara Lubich izrazila z naslednjimi besedami: »Začutila sem, da sem bila ustvarjena v dar za tistega, ki je ob meni, in ta, ki je ob meni, je bil od Boga ustvarjen v dar zame. /…/ Na zemlji je vse v odnosu ljubezni z vsem: vsaka stvar z vsako stvarjo. Potrebno je biti Ljubezen, da med bitji odkrijemo to zlato nit.«

Poleg osrednje teme, ki jo je predstavil dr. Giuseppe Milan z Univerze v Padovi, in ob predstavitvah življenja in dela vrtcev, ki delujejo v različnih kontekstih, so nam svoja razmišljanja in izkušnje predstavili tudi:

- Tadej Rifel: Dialoška pedagogika Eugena Matusova (Ljubljana, Slovenija);
- Sandra Mugnaioni: Aktivno državljanstvo, vzgojni projekt na jezikovni Gimnaziji (Prato, Italija);
- Maria de Oliveira: Izziv kulturne raznolikosti v jaslih, dejavniki ovir in viri v odnosih med jaslimi in družinami priseljencev (Milano, Italija);
- Rosa Sorrentino: Komunikacija prek igre – projekt za medversko in medkulturno vzgojo v vrtcih in osnovni šoli (Parma, Italija);
- Lola Díaz Vaquero: Pot vzgoje za mir: šola Janeza XXIII., Zaidin (Granada, Španija);
- Maria Ferro iz Firenz, ki je tudi članica mednarodne komisije EdU, je predstavila tekst Chiare Lubich iz leta 1959 z naslovom *V šoli Jezusa – učitelja*, v katerem niza tiste Jezusove značilnosti, ki razsvetljujejo delovanje učitelja, ki je kristjan.

V sklepnem delu, ki mu je sledil dialog z udeleženci, je dr. Michele De Beni (Center za medkulturne študije pri Univerzi v Veroni ter izredni profesor na IU Sophia) nanizal nekatere poudarke in metodološke zaključke, ki so se pokazali v prispevkih in predstavitvah na seminarju: »Odnos med teorijo in prakso, besedo in življenjem, mislijo in aktivnostjo. To je osrednji element, ki označuje vzgojo. Pavel VI. je podaril, da sodobni človek raje posluša pričevalce kot učitelje. Če pa posluša učitelje, jih posluša zato, ker so pričevalci.

Koncept pričevanja je v vzgoji temeljnega pomena. Brez predpostavke pričevanja je beseda vzgoja prazna. Pričevanje pa je povezano s poklicanostjo. To je pričevanje poklicanosti, kar je bilo na seminarju predstavljeno na izredno učinkovit način. Poklicanost pa je kot klic, izbira, privlačnost nekega ideala. Brez te notranje naravnanosti je pričevanje čisti pedagoški aktivizem. Če je poklic klic k življenju, tak poklic obstaja, če živimo v odnosu. To je naslednji temeljni element: odnos.«

Foto: arhiv Vrtca Jurček

Prevedla in priredila:
Mirjam Horzelenberg